

A JAPÁN-FILIPPÍNÓ KAPCSOLATOK ALAKULÁSA A 21. SZÁZADBAN

A második világháborús japán hódítás során a délkelet-ázsiai országok közül talán egy sem szenvedett annyit, mint a Fülöp-szigetek, de a 20. század második felére gyökeresen átalakult a kapcsolatok dinamikája. Ma a közös gazdasági és biztonságpolitikai érdekek miatt a két ország szövetsége folyamatosan erősödik, miközben az Egyesült Államok védelmében bízva nyíltan szembehelyezkednek Kína expanziós törekvéseivel.

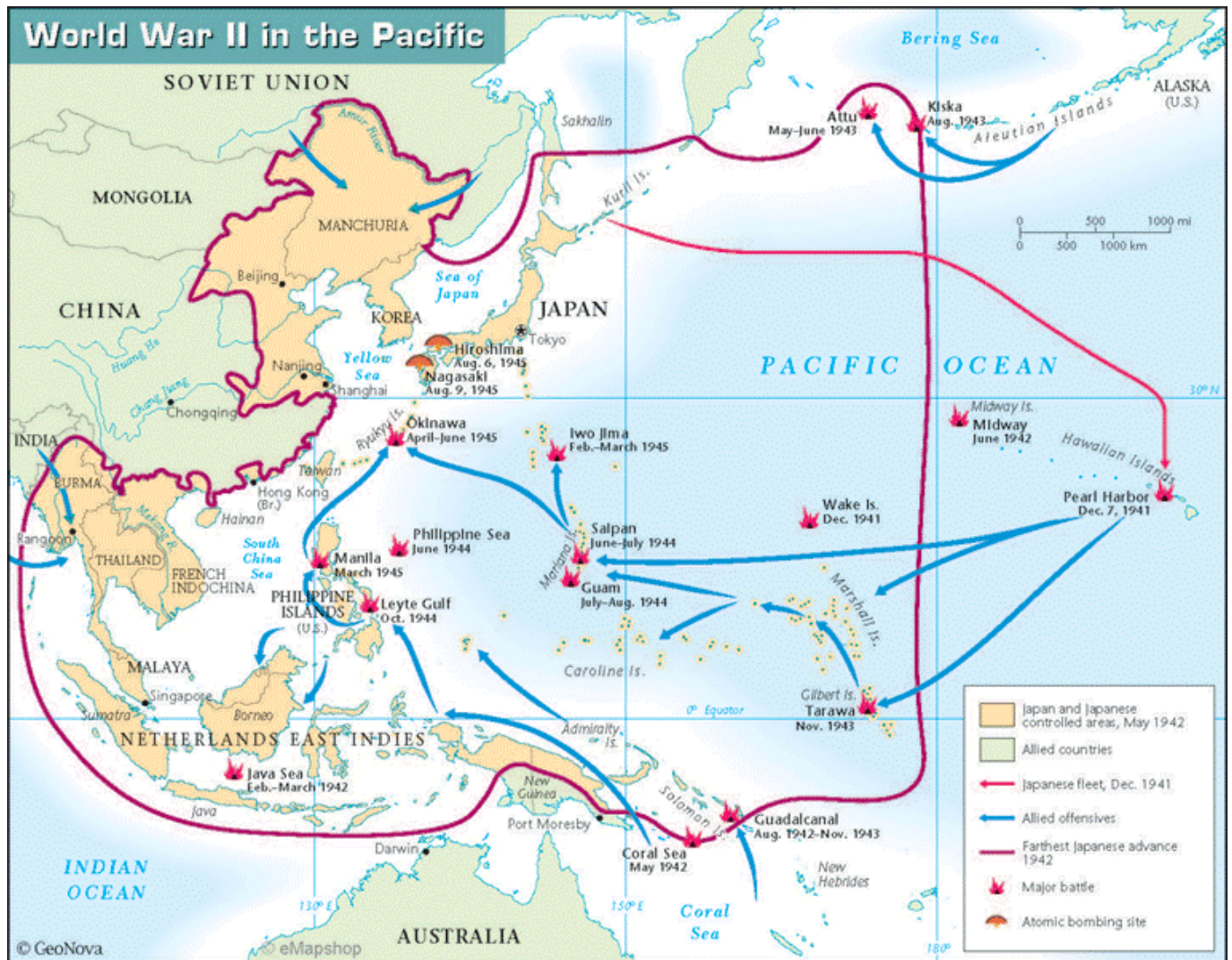
A Fülöp-szigetek a második világháborús japán hódítás egyik legnagyobb áldozatának tekinthető, ennek ellenére – a kelet-ázsiai országokkal szemben (Kína, a két Korea) – sikerült túllépnie a múlt okozta megrázkódtatásokon, melynek következtében a két ország kapcsolata ma teljes mértékben kiegyensúlyozott, sőt baráti. Kétségtelen, hogy a világpolitika alakulása erőteljesen befolyásolta a kapcsolatok harmonizációját. A világháborút követően a közös gazdasági érdekek mentén indult meg az együttműködés, amely a 20. század végére a politikai kapcsolatok szorosabbra fűzésével lassan a biztonsági szférára is áttért. Kína felemelkedése az 1990-es évektől mindkét országot félelemmel töltötte el, ez pedig döntő lökést adott a biztonsági-katonai kapcsolatok megerősítésének. Az Egyesült Államok „fordulat Ázsia felé” politikája pedig a korábbiaknál is nagyobb mértékben támogatja legfőbb szövetségeseinek együttműködését, ezért egyáltalán nem meglepő, hogy 70 évvel a második világháború befejezését követően a Fülöp-szigetek számára az USA mellett Japán az egyik legfontosabb nagyhatalmi szövetséges, miközben szakítva a korábbi pacifista elvekkkel Japán is nyíltan felvállalja a patrónusi szerepet.

A FÜLÖP-SZIGETEK A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚBAN

Miután az Egyesült Államok a 19. század végén Spanyolországtól megszerezte a Fülöp-szigetek feletti fennhatóságot, a felemelkedő Japánnal szemben, komoly stratégiai előnyöket remélt az új pozíciótól.[1] A második világháború eseményei azonban tökéletesen bizonyították, hogy az USA elszámította magát, a szigetek védelme stratégiaiag lehetetlenné vált, a felkészülés elégtelensége, valamint a katonai vezetők által elkövetett hibák pedig egyenesen vezettek a japán megszálláshoz. Japán számára a Fülöp-szigetek elfoglalása stratégiai értelemben nem sokat jelentett, de a délkelet-ázsiai birodalom megteremtése érdekében mindenképpen szükséges lépésnek minősült.[2]

1941 december 8-án a japán csapatok partraszállását a **Douglas MacArthur** tábornok parancsnoksága alatt álló amerikai-filippínó haderő képtelen volt megakadályozni, a légi- és a haditengerészet támogatása nélkül pedig csupán a fokozatos visszavonulást választhatta. **MacArthur** távozását követően csapatai 1942 májusáig folytatták a harcot, a kapitulációt követően viszont az ország nem kerülhette el a japán megszállást. Az ellenállás azonban nem szűnt meg, hiszen az eltérő politikai célokat képviselő (Amerika barát, ill. kommunista) gerillák – a szövetségeseik támogatásával – a

háború végéig folytatták a küzdelmet. 1944 októberében a második világháború legnagyobb tengeri ütközetében a Leyte-öbölben Japán súlyos vereséget szenvedett, az amerikai haderő partraszállását követően pedig megkezdődhetett a szigetek felszabadítása, amely csupán 1945 júliusára fejeződött be.[3]

A második világháború Délkelet-Ázsiában[4]

A japán megszállás rendkívül súlyos megpróbáltatások elé állította az országot. A japánok ugyan megpróbálták megnyerni maguknak a filippínók rokonszenvét, ennek jegyében a függetlenséget is megígérték, de az 1943 októberében kikiáltott „független” köztársaság **José P. Laurel** vezetésével aligha orvosolta a lakosság szenvedését. A megszállást elsősorban a mindennapi problémák, vagyis a japán kizsákmányolás okozta éhínség, munkanélküliség, ill. a kényszermunka és a háborús pusztítás jellemezte. Az amerikai és a filippínó veteránok számára különösen fájó a bataani halálmenet emléke, melynek során kb 650 amerikai és 2500-10000 filippínó hadifogoly halt meg a japánok embertelen bánásmódjának köszönhetően.[5] Összességében a második világháború során közel 1 millió filippínó vesztette életét, az anyagi kár pedig meghaladta a 8 milliárd dollárt.[6] Talán nem túlzó **Carlos P. Romulo** külügyminiszter 1951-es San Francisco-ban tett kijelentése, melynek értelmében – figyelembe véve az ország területét és népességét – Ázsiában a Fülöp-szigetek volt a

japán hódítás legnagyobb áldozata.[7]

A FILIPPÍNÓ-JAPÁN KAPCSOLATOK ALAKULÁSA A HÁBORÚT KÖVETŐEN

A függetlenné vált Fülöp-szigetek kormánya először 1950-ben egy kereskedelmi megállapodás révén létesített kapcsolatot az amerikai megszállás alatt álló egykori hódítóval.[8] 1951 szeptemberében a japán békeszerződés aláírásánál a Fülöp-szigetek is képviseltette magát, de a háborús jóvátételről és a gazdasági fejlesztési kölcsönökről nem született megállapodás, így a diplomáciai kapcsolatok felvétele is csupán 1956-ban történt meg. Az 1970-es évekig a kapcsolatok fejlődését elsősorban három vitatott kérdés tisztázatlansága akadályozta: 1. Miként történjen a jóvátétel megfizetése? 2. A fejlesztési kölcsönök milyen formában szolgálnák a legjobban Manila érdekeit? 3. A barátsági, kereskedelmi és hajózási egyezmény tervezett részletei.[9] Utóbbi egyezmény megkötése 1973-ban majd ennek módosítása 1979-ben viszont elhárította az akadályokat a bilaterális kapcsolatok fejlesztésének útjából, így az 1970-es évek végére Manila számára a Japánnal fenntartott kapcsolat jelentőségét csupán az USA-hoz fűződő speciális viszonya múlta felül. Az 1980-as években a tendencia tovább folytatódott, Tokió stabilan a Fülöp-szigetek legfőbb segélyezőjévé lépett elő.[10] A hidegháború végére Japán soft power diplomáciája[11] teljes mértékben elérte célját, a gazdasági segítségnyújtásnak köszönhetően az egykori hódító a filippínók szemében a legfőbb jótévővé változott, megalapozva a kooperáció további elmélyítésének lehetőségét.

Az 1990-es évek során megváltozott a kapcsolatok dinamikája. Kína felemelkedését mindkét ország fenyegetésként értékelte, vagyis Tokió arra törekedett, hogy gátat szabjon a kínai expanciónak miközben biztosítsa, hogy a Fülöp-szigetek számára továbbra is az USA marad a legfontosabb stratégiai partner, Manila pedig Kína ellensúlyozására és az USA mellé keresett megbízható befolyásos szövetségest.[12] Ennek következtében korántsem meglepő, hogy a 2001 szeptemberében **Koizumi Konicsiro** miniszterelnök és **Gloria Macapagal-Arroyo** elnök találkozásánál döntés született a kapcsolatok új szintre történő emeléséről, vagyis egy rendszeres éves viszonylatban megrendezésre kerülő, politikai-biztonsági dialógus elindításáról.[13]

Asia's Sharp Turn From Japan to China

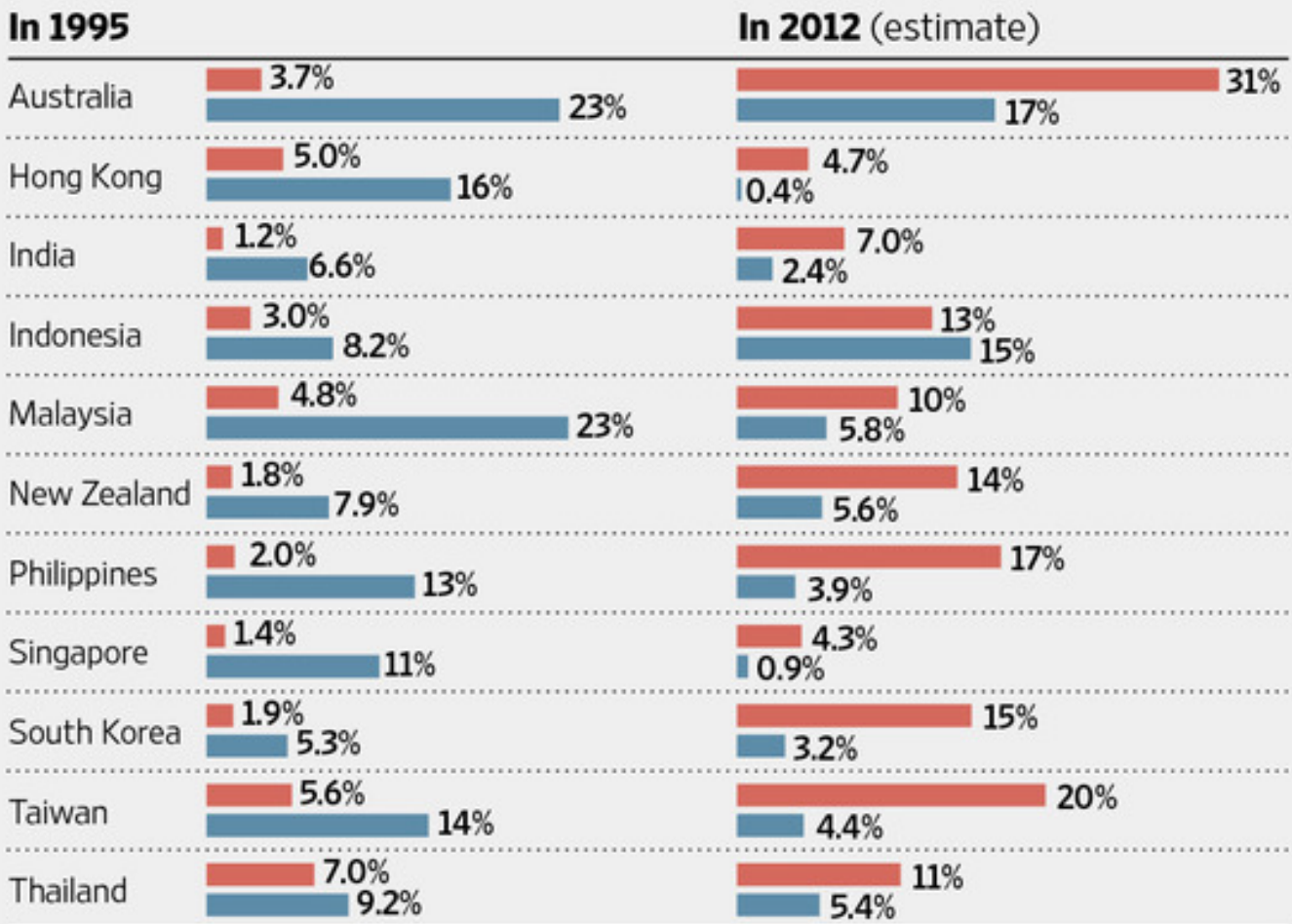
A new International Monetary Fund report illustrates Asia's growing economic dependence on China, and increasing independence from Japan.

Exports to China or to Japan*,

Share of each country's/economy's total exports

■ To China

■ To Japan

* Domestic value added embodied in exports to China and Japan as a percentage of the total.

Source: IMF Asia and Pacific Regional Economic Outlook.

The Wall Street Journal

A délkelet-ázsiai régió gazdasági kapcsolatai Kínával és Japánnal[14]

A biztonsági együttműködés elmélyítése

A 2001-es legfelsőbb szintű találkozó döntésének megfelelően a dialógus alapvetően Japán és a délkelet-ázsiai országok közötti bizalomépítés fokozását szolgálta, miközben az aktuális eseményekre reflektálva a nemzetközi terrorizmus elleni együttműködést állította a középpontba. Manila és Tokió már a nemzetközi

fórumokon[15] is igyekezett közös biztonsági álláspontot kialakítani – így az USA térségbeli meghatározó szerepéről is azonos véleményen voltak – most pedig erre már bilaterális szinten is lehetőség nyílt, a katonai vezetés fokozódó bevonásával. A tömegpusztító fegyverek és a rakétatechnológia proliferációjának megakadályozása a tárgyalások során mindvégig nagy hangsúlyt kapott, miközben a két ország katonai együttműködése az ENSZ békefenntartó misszióiban való részvétel, a fegyveres erők továbbképzése, ill. a közös katasztrófavédelmi fellépés keretében valósult meg a legjobban.[16]

2005 februárjában került sor az első japán-filippínó politikai-katonai dialógus megrendezésére, melynek során a regionális biztonság, a hagyományos fegyverek proliferációja és a terrorizmus, a kalózkodás, a tengeri biztonság és a transznacionális bűncselekmények kérdéseinek megvitatása kapott központi szerepet.[17] Az év májusában pedig igazi történelmi eseménynek számított **Ono Yoshinori** a japán védelmi ügynökség igazgatójának[18] manilai látogatása, hiszen a japán nemzetvédelem ilyen magas rangú képviselője hivatali minőségében még soha nem utazott a Fülöp-szigetekre. A konzultációk során a korábbi témák mellett már a közös hadgyakorlatok rendezése is felmerült, valamint az amerikai csapatok lehetséges filippínó területeken való állomásoztatása.[19]

A 2007 decemberi harmadik dialógus abból a szempontból is figyelmet érdemel, hogy – előrevetítve a 2010-es évek történéseit – mindkét résztvevő ország figyelme alapvetően a kínai haderő fejlesztésére, annak megnövekedett képességeire, ill. esetleges agresszív magatartására irányult. Mivel a Fülöp-szigetek-Kína védelmi kapcsolatok 2004-ben indultak újtárra, és noha a két ország további közeledésétől aligha kellett tartani, a japán fél mindent megtett, hogy Manilát eltántorítsa még az esetleges ez irányú kísérletektől is.[20]

Az új évezred első évtizede kétséget kizáróan bizonyította, hogy Japán újra meghatározó biztonságpolitikai szereplővé vált a térségben, melynek azonban a Kínával szembeni eredményes fellépéshez szüksége van az USA és lehetőség szerint a délkelet-ázsiai országok támogatására is. A Fülöp-szigetek tökéletesen megfelelt a kritériumoknak, hiszen az ország Kína ellenében éppen egy olyan regionális gazdasági partnerre vágyott, mint Japán, így a biztonsági kapcsolatok szorosabbá fűzése mindkét félnek érdekében állt, lefektetve a mai szövetség alapjait.

Partnerség a 2010-es évek első felében

2010 után a japán-filippínó biztonsági kapcsolatok tovább erősödtek, ennek indoklására pedig több tényező is felsorolható. Az egyik legfontosabb ezek közül az új, a korábbiaknál nacionalistább célokat követő kormányok hatalomra kerülése, melyek a kölcsönös védelmi együttműködés elmélyítését politikájuk egy meghatározó talpkövének tekintették. A Fülöp-szigeteken **Benigno Aquino** 2010-es elnökké választása jelentette a fordulatot, míg Japánban **Shinzo Abe** 2012-es miniszterelnökké

történő beiktatása hozott változást.

Hivatalba lépését követően **Aquino** rögtön elkötelezte magát az ország védelmi képességeinek fejlesztése mellett, továbbá a territoriális védelem és a tengeri biztonság megteremtése révén igyekezett határozottan képviselni a nemzet érdekeit a vitatott hovatartozású Spratley-szigetek ügyében, többnyire a kínai törekvésekkel szemben.[21] Délkelet-Ázsia leggyengébb haderejének felfejlesztése érdekében a filippínó kormány elsősorban legfőbb szövetségesére az USA-ra kívánt támaszkodni – a 2014-ben megkötött Megnövelt Védelmi Együtműködési Megállapodás ezt világosan tükrözte – de emellett a kelet-ázsiai partnerek, mint Dél-Korea és Japán bevonása is nélkülözhetetlennek tűnt.[22]

újraválasztása előtt. Nem mellékes, hogy a két kormány 2011 szeptemberében stratégiai partnerségi megállapodást írt alá, amely szintén elősegítette a védelemgazdasági együttműködés elindítását.[26]

Az Egyesült Államok által 2011-ben meghirdetett „fordulat Ázsia felé” vagy „kiegyensúlyozás” néven ismertté vált külpolitikai koncepciója az USA kelet-ázsiai szerepvállalását volt hivatott erősíteni, Kína előretörésével szemben. Maga a koncepció a biztonsági (katonai), gazdasági és kulturális téren is jelentős célokat fogalmazott meg, többek között a szövetségesekkel való együttműködés fokozását, továbbá a partnerországok egymás közötti kooperációjának drasztikus megerősítését is.[27] Lényegében, bár az USA elkötelezte magát a Fülöp-szigetek támogatása mellett, gazdasági és katonai értelemben egyre nagyobb mértékben számít Japánra. A két ázsiai ország viszont nem csupán a legfőbb szövetséges érdekeit szándékozik követni: Mivel az amerikai koncepció gyakorlati megvalósíthatósága erősen kérdéses, Japán és a Fülöp-szigetek igyekeznek biztosítani magukat kettejük minél szorosabb partnerségével.

Table 2: Military Spending of Japan, China, and the United States in 2010-2030

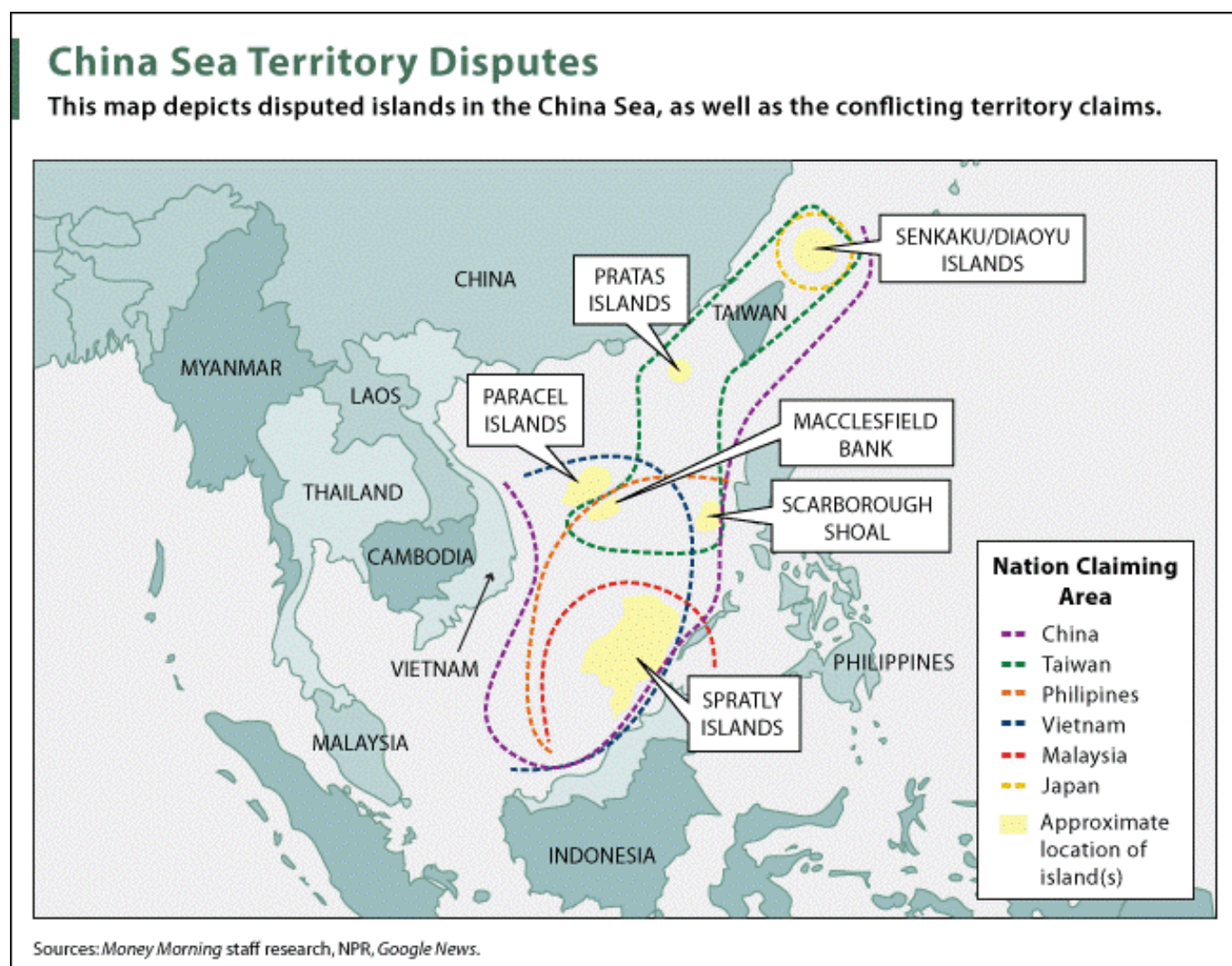
Unit: 2010 USD/million

	2010	2015	2020	2025	2030
Japan (1.0%)	51,420	63,797	73,804	80,018	84,100
US (4.7%)	687,105	845,676	1,043,681	1,171,069	1,335,331
US (3.0%)	N/A	N/A	666,179	747,491	852,339
China (H. Est.)	160,020	309,904	497,010	744,238	1,067,457
China (2.2%)	114,300	221,360	355,007	531,599	762,469

Kína, japán és az USA katonai kiadásai 2010-2030[28]

Természetesen a filippínó-japán közeledést erőteljesen befolyásolta Kínának a Dél-kínai- és a Kelet-kínai-tengeren tanúsított agresszív magatartása. Kína és Japán között elsősorban a Senkaku-szigetek hovatartozása a feszült viszony forrása és 2013-ban miután Kína deklarálta a Légvédelmi Azonosítási Zóna bevezetését a térségben, egy fegyveres összecsapásnak is reális esélye mutatkozott.[29] Ezzel egyidejűleg a Dél-kínai-tengeren is egymást érték az incidensek – különösen a kínai és a filippínó fél

között – a Spratley-szigetek, de valójában a stratégiai jelentőségű tengeri kereskedelmi útvonalak feletti ellenőrzés megszerzése végett.[30] A kínai veszély elhárításához ezért az összefogás mindennél fontosabbnak bizonyult.

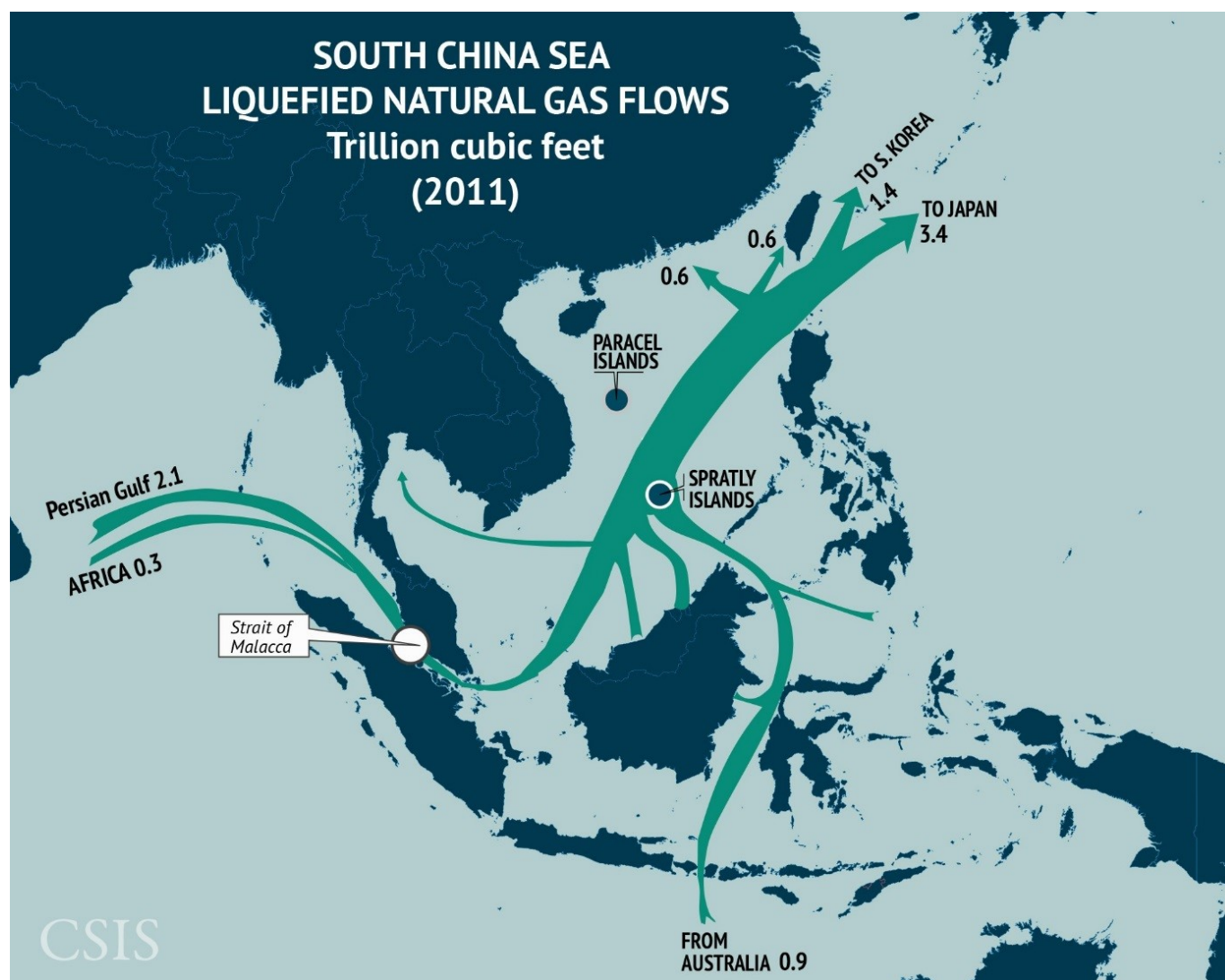

Területi viták Kelet- és Délkelet-Ázsiában[31]

A 2015-ös fejlemények

2015 januárjában *Voltaire Gazmin* a Fülöp-szigetek védelmi minisztere Japánba látogatott, ahol kollégájával *Gen Nakatanival* megállapodtak a védelmi kapcsolatok újabb szintre való emelésének részleteiről. A rendszeres miniszteri szintű találkozók mellett a nem tervezett tengeri összetalálkozásokat szabályozó kódex kialakítását is szükségesnek tartották, miközben egy közös hadgyakorlat megtartásáról is határoztak. Japán ezen túl kötelezettséget vállalt a katasztrófavédelmet és a technikai fejlesztéseket érintő filippínó kérések teljesítésére.[32] Ennek első fázisaként áprilisban Japán elnyerte a jogát 10 a filippínó parti őrség számára készülő hadihajó gyártásának 200 millió dollár értékben.[33] Májusban a két ország a Dél-kínai-tengeren – az USA részvételével – megtartotta az első közös hadgyakorlatát, melyet rögtön júniusban

követett egy újabb. Június elején **Aquino** elnök és **Abe** miniszterelnök Tokióban aláírta a megerősített stratégiai partnerségről szóló dokumentumot, melynek keretében Manila a jövőben még könnyebben juthat japán haditechnikához, a kínai szigetfeltöltésekre[34] válaszul pedig a két politikus határozottan kiállt a dél-kínai-tengeri status quo megőrzése mellett. A nemzetbiztonságot érintő hírszerzési információk cseréje szintén az egyezség részét képezte.[35]

Délkelet-Ázsia stratégiai jelentőségű tengeri kereskedelmi útvonalai[36]

Szeptember elején a második világháború befejezésének 70. évfordulóján – a nyugati országok és Japán mellett – a Fülöp-szigetek sem képviseltette magát a pekingi ünnepségeken, jól érzékeltetve a Kínával szembeni fenntartásait. Néhány nappal később a japán parlament elfogadta az önvédelmi erők reformjáról szóló törvénytervezetet, amely többek között lehetővé tenné a japán haderő külföldön való bevetését is, ezért Kelet-Ázsia országaiban komoly kritikával fogadták. Az USA és a Fülöp-szigetek ugyanakkor üdvözölte a döntést, hiszen bár új japán biztonsági törvény önmagában nem teszi lehetővé, hogy a Fülöp-szigetek hadba lépése esetén Japán közvetlen katonai segítséget nyújtson partnerének, viszont az USA számára nyújthat támogatást Tokió, amelyet Washington akár délkelet-ázsiai szövetségese védelmének

érdekében is igénybe vehet.[37] Novemberben pedig a haditechnikai eszközök átadásáról született újabb kétoldalú egyezmény, miközben a két ország a vendégerők helyzetéről is tárgyalásokat kezdeményezett.[38] Az év végére ugyanakkor az is nyilvánvalóvá vált, hogy szükség esetén Japán a Dél-kínai-tengerre is hajlandó tengeri vagy légi őrjáratokat küldeni, támogatva az USA műveleteit a kínai mesterséges szigetek környékén.

A kapcsolatok jövője

A filippínó-japán biztonsági kapcsolatok rövidtávú jövőbeni alakulására a fentiek mellett számos friss fejlemény kínál útmutatást. Január végén a japán császári pár manilai látogatása várhatóan elősegíti a védelmi kooperáció további elmélyítését, amelyről akár a legfelsőbb szinten is megállapodás születhet. Áprilisban **Gen Nakatani** védelmi miniszter szintén a Fülöp-szigetekre látogat, hogy egyeztetéseket kezdeményezzen a titkos katonai hírszerzési adatok megosztásáról, de az elemzők szerint akár radarrendszerek és repülőgépek eladásáról is tárgyalhat.[39] Várhatóan japán dél-kínai-tengeri „beavatkozása” és a régóta esedékes vendégerőkről szóló egyezmény megkötése is csupán idő kérdése. Vagyis a tendencia folytatódik, az együttműködés erősödik.

Hosszú távon már nehezebb biztos prognózist adni, hiszen a folyamatot számos tényező befolyásolhatja. Egyrészt a két ország lehetséges belpolitikai irányváltásai, hiszen 2016 májusában a Fülöp-szigeteken elnökválasztást tartanak, az új vezetés pedig korántsem biztos, hogy fenn kívánja tartani a Kína ellenes politikát, másrészt **Abe** szakítása a pacifista célokkal Japánban sem aratott maradandó tetszést, így délkelet-ázsiai biztonságpolitikája is elképzelhető, hogy módosításra szorul. A másik fontos tényező az Egyesült Államok Kína politikája és a „kiegyensúlyozás” koncepció jövője. Ha a legfőbb szövetséges szuperhatalom képtelen lesz érvényesíteni akaratát, ill. a novemberi elnökválasztást követően más politikai prioritást fogalmaz meg, úgy az a szövetségesei viselkedését, egymáshoz fűződő kapcsolatát is módosíthatja. Összességében azonban megállapítható, hogy a filippínó-japán biztonsági kapcsolatok további erősödésével kell számolnunk.

[1] VLAHOS, Michael: The Blue Sword. Newport, Naval War College Press, 1980, 163.

[2] A hadtörténeti eseményekről részletesebben lásd: GORDON, John: Fighting for MacArthur: The Navy and Marine Corps' Desperate Defense of the Philippines. Annapolis, Naval Institute Press, 2011. és ROTTMAN, Gordon L: Japanese Army in World War II: Conquest of the Pacific 1941-42, Oxford, Osprey Publishing, 2005.

[3] WOODWARD, Vann C: The Battle for the Leyte Gulf. New York, Skyhorse Publishing, 2007. 1.

[4] <https://www.pinterest.com/pin/528821181215124184/>

[5] Részletesebben: KLEMENSITS, Péter: A bataani halálmenet. In: BBC History: A világtörténelmi magazin, 7. szám, (2014) 48-53.

[6] Egyes források ennél kevesebb halottat említenek, míg mások az áldozatok számát 1,1 millióra teszik. GRUHL, Werner: Imperial Japan's World War II, 1931-1945. Transaction Publishing, 2007, 143-144. World War II Database

<http://ww2db.com/country/philippines> (2015.12.28) World War II and Japanese Occupation 1941 – 1945 <https://www.ualberta.ca/~vmitchel/fw6.html> (2012.12.28)

[7] SE, Wang: The Philippines should not Forget History. China.org, August 28, 2015 http://www.china.org.cn/opinion/2015-08/28/content_36443225.htm (2015.08.13)

[8] Diplomatic Relations Between the Philippines and Japan. Official Gazette <http://www.gov.ph/diplomatic-relations/ph-jp/> (2015.12.10.)

[9] DE CASTRO, Renato Cruz: Exploring a 21st-century Japan-Philippines Security Relationship – Linking Two Spokes Together? In: Asian Survey, Vol 49, No. 4. (2009) 707-708.

[10] WURFEL, David: Japan-Philippine Relations: Economic and Cultural Determinants of Mutual Images in an Unequal Cooperative Dyad. Paper presented at AAS, Chicago, March 21-23, 1986

<http://davidwurfel.ca/japan/japan-philippine-relations-economic-and-cultural-determinants-of-mutual-images-in-an-unequal-cooperative-dyad> (2016.01.11)

[11] Az 1977-ben meghirdetett Fukuda doktrína (amelyet manilai látogatásán **Takeo Fukuda** miniszterelnök jelentett be) Japán és az ASEAN országok közötti bizalomépítésre és a gazdasági együttműködésre helyezte a hangsúlyt, vagyis békés eszközökkel igyekezett japán befolyását növelni a térségben.

[12] A Fülöp-szigetek esetében a vitatott hovatartozású Spratley-szigetekhez tartozó Mischief Reef Kína általi elfoglalása 1995-ben, Japán számára pedig a kelet-kínai-tengeri érdekeltségeinek (Senkaku-szigetek) veszélyeztetése mindennél világosabb üzenetet hordozott Peking jövőbeli terveit illetően.

[13] DE CASTRO: 708.

[14]

<http://www.zerohedge.com/news/2014-05-13/how-japan-became-irrelevant-and-how-china-took-its-place-explained-one-chart> (2015.12.21.)

[15] Többek között az ASEAN-Japán Fórum, az ASEAN-Japán Summit és az ASEAN+3 kínált erre megfelelő alkalmat.

[16] Japán elsősorban a katasztrófa-elhárítás területén nyújtott rendkívüli támogatást a

Fülöp-szigeteknek, a segítséget pedig gyakran gazdasági segélyezéssel és fejlesztési támogatásokkal is kibővítette. DE CASTRO: 709.

[17] DE CASTRO: 710-711.

[18] A védelmi miniszter elnevezés csupán 2007-től vált hivatalossá.

[19] DE CASTRO: 711.

[20] 2007 szeptemberében a Japán-Fülöp-szigetek gazdasági partnerségi megállapodás aláírásával a kooperáció tovább mélyült, ezért a Manila-Peking közeledésnek nem volt valódi alternatívája. DE CASTRO: 712. és WALLACE, Corey: Japan's New Southern Strategy. In: Canadian Naval Review, Vol 9, No. 4 (2014) 11.

[21] DE CASTRO, Renato Cruz: The Aquino Administration's 2011 Decision to Shift Philippine Defense Policy from Internal Security to Territorial Defense: The Impact of the South China Sea Dispute. In: The Korean Journal of Defense Analysis, Vol 24, No. 1 (2012). 82-83.

[22] Aquino a Japánnal kiépítendő szövetség érdekében még a Kínával fennálló szoros gazdasági kapcsolatok lazítását is elfogadhatónak tartaná.

[23]

<http://www.wsj.com/articles/chinas-naval-abilities-test-asias-insecurities-1432724142>

[24] Első alkalommal 2006-2007-ben töltötte be a tisztséget.

[25] FACKLER, Martin: Amid Chinese Rivalry Japan Seeks More Muscle. In: The New York Times, December 17, 2013

http://www.nytimes.com/2013/12/18/world/asia/japan-moves-to-strengthen-military-a-mid-rivalry-with-china.html?src=recg&_r=0 (2015.12.13)

[26] Japan-Philippines Joint Statement on the Comprehensive Promotion of the "Strategic Partnership"

between Neighboring Countries Connected by Special Bonds of Friendship. Ministry of Foreign Affairs of Japan, 27 September 2011

http://www.mofa.go.jp/announce/pm/noda/joint_statement110927.html (2015.12.30.)

[27] MCCAUSLAND, Jeffrey D: Deterrence, the Twenty-first Century, and the Pivot. In: TOW, William T – STUART, Douglas: The New US Strategy towards Asia – Adapting to the American Pivot. New York, Routledge, 2015. 53-55.

[28]

<http://www.tokyofoundation.org/en/topics/japan-china-next-generation-dialogue/power-shift-and-power-transition> (2015.10.11.)

[29] TIEZZI, Shannon: How China Justifies its ADIZ and How it could Do Better? In: The Diplomat, December 04, 2013

<http://thediplomat.com/2013/12/how-china-justifies-its-adiz-and-how-it-could-do-better/> (2015.12.13)

[30] CHALK, Peter: Rebuilding while performing: Military Modernisation in the Philippines. Special Report by the ASPI, June, 2014 12.

https://www.aspi.org.au/publications/rebuilding-while-performing-military-modernisation-in-the-philippines/SR68_Philippines.pdf (2015.10.14.)

[31] <http://www.ejiltalk.org/wp-content/uploads/2013/12/0912ChinaSeaTerritory2.png>

[32] PARAMESWARAN, Prashanth: Japan, Philippines Boost Defence Ties. In: The Diplomat, February 04, 2015

<http://thediplomat.com/2015/02/japan-philippines-boost-defense-ties/> (2015.10.07.)

[33] PARAMESWARAN, Prashanth: Japan Wins New Philippine Defense Deal. In: The Diplomat, April 24, 2015

<http://thediplomat.com/2015/04/japan-wins-new-philippine-defense-deal/> (2015.10.07.)

[34] 2013 és 2015 között Kína a fennhatósága alatt lévő Spratley-szigetekhez tartozó korallzátonyok nagy részét mesterséges szigetekké alakította, melynek során repülőtereket, kikötőket és más katonai létesítményeket épített fel.

[35] DE CASTRO, Renato Cruz: President Aquino's Visit to Tokyo Boosts Philippine Japan Partnership in Maritime Security. Asia Maritime Transparency Initiative, June 10, 2015

<http://amti.csis.org/president-aquinos-visit-to-tokyo-boosts-philippine-japan-partnership-in-maritime-security/> (2015.12.10.)

[36] <http://amti.csis.org/atlas/>

[37] PANDA, Ankit: Philippines Welcomes Japan's New Security Legislation. In: The Diplomat, September 21, 2015

<http://thediplomat.com/2015/09/philippines-welcomes-japans-new-security-legislation/> (2015.11.30.)

[38] A vendégerők jogállásáról szóló egyezmény lehetővé tenné a japán haditengerészet számára a filippínó bázisok használatát.

[39] PARAMESWARAN, Prashanth: Japan's Defense Minister to Visit Philippines to Boost Security Ties. In: The Diplomat, January 08, 2016

<http://thediplomat.com/2016/01/japans-defense-minister-to-visit-philippines-to-boost-security-ties/> (2016.01.12.)

FELHASZNÁLT IRODALOM

CHALK, Peter: Rebuilding while performing: Military Modernisation in the Philippines,

Special Report by the ASPI, June, 2014 12.

https://www.aspi.org.au/publications/rebuilding-while-performing-military-modernisation-in-the-philippines/SR68_Philippines.pdf

DE CASTRO, Renato Cruz: Exploring a 21st-century Japan-Philippines Security Relationship – Linking Two Spokes Together? In: Asian Survey, Vol 49, No. 4. (2009) 691-715.

DE CASTRO, Renato Cruz: President Aquino's Visit to Tokyo Boosts Philippine Japan Partnership in Maritime Security. Asia Maritime Transparency Initiative, June 10, 2015
<http://amti.csis.org/president-aquinos-visit-to-tokyo-boosts-philippine-japan-partnership-in-maritime-security/>

DE CASTRO, Renato Cruz: The Aquino Administration's 2011 Decision to Shift Philippine Defense Policy from Internal Security to Territorial Defense: The Impact of the South China Sea Dispute. In: The Korean Journal of Defense Analysis, Vol 24, No. 1 (2012). 67-87

Diplomatic Relations Between the Philippines and Japan. Official Gazette
<http://www.gov.ph/diplomatic-relations/ph-jp/>

FACKLER, Martin: Amid Chinese Rivalry Japan Seeks More Muscle. In: The New York Times, December 17, 2013
http://www.nytimes.com/2013/12/18/world/asia/japan-moves-to-strengthen-military-amid-rivalry-with-china.html?src=recg&_r=0

GORDON, John: Fighting for MacArthur: The Navy and Marine Corps' Desperate Defense of the Philippines. Annapolis, Naval Institute Press, 2011.

GRUHL, Werner: Imperial Japan's World War II. 1931-1945. Transaction Publishing, 2007

Japan-Philippines Joint Statement on the Comprehensive Promotion of the "Strategic Partnership" between Neighboring Countries Connected by Special Bonds of Friendship. Ministry of Foreign Affairs of Japan, 27 September 2011
http://www.mofa.go.jp/announce/pm/noda/joint_statement110927.html

KLEMENSITS, Péter: A bataani halálmenet. In: BBC History: A világtörténelmi magazin, 7. szám, (2014) 48-53.

MCCAUSLAND, Jeffrey D: Deterrence, the Twenty-first Century, and the Pivot. In: TOW, William T – STUART, Douglas: The New US Strategy towards Asia – Adapting to the American Pivot. New York, Routledge, 2015. 53-73.

PANDA, Ankit: Philippines Welcomes Japan's New Security Legislation. In: The Diplomat, September 21, 2015
<http://thediplomat.com/2015/09/philippines-welcomes-japans-new-security-legislation/>

PARAMESWARAN, Prashanth: Japan's Defense Minister to Visit Philippines to Boost Security Ties. In: The Diplomat, January 08, 2016
<http://thediplomat.com/2016/01/japans-defense-minister-to-visit-philippines-to-boost-security-ties/>

PARAMESWARAN, Prashanth: Japan, Philippines Boost Defence Ties. In: The Diplomat, February 04, 2015
<http://thediplomat.com/2015/02/japan-philippines-boost-defense-ties/>

PARAMESWARAN, Prashanth: Japan Wins New Philippine Defense Deal. In: The Diplomat, April 24, 2015
<http://thediplomat.com/2015/04/japan-wins-new-philippine-defense-deal/>

ROTTMAN, Gordon L: Japanese Army in World War II: Conquest of the Pacific 1941-42, Oxford, Osprey Publishing, 2005.

SE, Wang: The Philippines should not Forget History. China.org, August 28, 2015
http://www.china.org.cn/opinion/2015-08/28/content_36443225.htm

TIEZZI, Shannon: How China Justifies its ADIZ and How it could Do Better? In: The Diplomat, December 04, 2013
<http://thediplomat.com/2013/12/how-china-justifies-its-adiz-and-how-it-could-do-better/>

VLAHOS, Michael: The Blue Sword. Newport, Naval War College Press, 1980

WALLACE, Corey: Japan's New Southern Strategy. In: Canadian Naval Review, Vol 9, No. 4 (2014) 11

WOODWARD, Vann C: The Battle for the Leyte Gulf. New York, Skyhorse Publishing, 2007. 1.

World War II and Japanese Occupation 1941 – 1945
<https://www.ualberta.ca/~vmitchel/fw6.html>

World War II Database <http://ww2db.com/country/philippines>

WURFEL, David: Japan-Philippine Relations: Economic and Cultural Determinants of Mutual Images in an Unequal Cooperative Dyad. Paper presented at AAS, Chicago, March 21-23, 1986
<http://davidwurfel.ca/japan/japan-philippine-relations-economic-and-cultural-determinants-of-mutual-images-in-an-unequal-cooperative-dyad>

Készítette: Klemensits Péter